

Európa – spoločné dedičstvo (Kampaň Rady Európy)

Na prelome r. 1999–2000 prichádza Rada Európy s novou kampaňou, nazvanou **Európa, spoločné dedičstvo**, spájajúcou kultúrne i prírodné dedičstvo, akoby chcela vytvoriť symbolický most do nového milénia. Rada Európy si 5. mája 1999 pripomenula 50. výročie svojho vzniku a okrem nového loga prijala i novú koncepciu ďalšej práce. Súčasťou jej činnosti, hoci nie prioritnou, zostalo aj životné prostredie, ktoré má v programe už od r. 1961.

Prvou kampaňou Rady Európy v oblasti životného prostredia, do ktorej sa aktívne zapojila aj Slovenská republika (a venovali sme jej pozornosť i v našom časopise – poznámka redakcie), bol Rok ochrany európskej prírody (European Nature Conservation Year – ENCY 1995).

Výhodou ENCY 1995 bolo o. i. to, že jeho príprava na medzinárodnej i národnej úrovni začala už koncom r. 1993, bola tu teda možnosť nielen pripraviť rôzne aktivity, ale aj napláňovať financie na ich realizáciu. Nevýhodou tejto kampane bola "neexistencia", resp. slabé využívanie elektronickej formy šírenia informácií. V rámci národného programu sa podarilo realizovať stovky podujatí a pripraviť ich výhradne k ENCY 1995, napríklad vydanie 3 príležitostných známok, pamätnej mince, retrospektívna výstava EKO-PLAGÁT 1978–1995 a pod. Koordinátorom kampane bolo Ministerstvo životného prostredia SR, ale do prípravy programu boli zapojené všetky rezorty a početné inštitúcie na regionálnej i miestnej úrovni.

Na ENCY 1995 nadväzuje nová kampaň. Predstavitelia členských štátov Rady Európy v októbri 1997 rozhodli o jej názve **Európa, spoločné dedičstvo**.

Na účasť v kampani vyzvali 52 štátov Európy a Zakaukazska. Európskym koordináčnym centrom pre kampaň je odbor kultúrneho dedičstva Rady Európy. Za ťažiskové podujatier. 1999 sa považujú Dni európskeho kultúrneho dedičstva, ktoré sa konajú tradične počas druhého septembrového víkendu vo väčšine európskych štátov. Otvárací ceremoniál kampane Európa, spoločné dedičstvo, sa konal v Bukurešti 11.–12. septembra 1999. Podujatia na európskej úrovni sú zatiaľ rámcové, vítaná je každá iniciatíva, ktorá podporí ústrednú myšlienku kampane *Previazani minulostou, spojení pre budúcnosť*.

Kampaň začala v septembri 1999 a v septembri 2000 bude ukončená. Na pôde Rady Európy ju koordinuje odbor kultúrneho dedičstva, na národnej úrovni Ministerstvo kultúry SR, záštitu nad ňou prevzal minister kultúry Milan Kňažko, spoluprácu za oblasť prírodného dedičstva garantuje minister životného prostredia László Miklós. Za "prírodné dedičstvo" spolupracuje odbor životného prostredia a samospráv Rady Európy a Ministerstvo životného prostredia SR, odbor ochrany prírody a krajiny.

Spektrum účastníkov a fórum organizátorov je trvalo otvorené až do ukončenia kampane. Predpokladá sa, že prezentácia kultúrneho a prírodného dedičstva bude vyvážená. Vzhľadom na finančnú situáciu sa využijú na kampaň najmä tradične organizované podujatia. Hlavnou aktivitou r. 2000 by mal byť festival podujatí *Mesiace kultúrneho a prírodného dedičstva*, otvorený 18. apríla Medzinárodným dňom pamiatok a zakončený 18. mája Medzinárodným dňom múzeí.

Podiel "prírodného dedičstva", čo sa týka počtu podujatí, zatiaľ zostáva za "kultúrnym dedičstvom". Napríklad z 22 podujatí, ktoré Rada Európy zaradila do zoznamu "medzinárodných podujatí" sú len štyri podujatia zamerané viac na prírodné dedičstvo – Medzinárodná súťaž fotografie, Medzinárodná súťaž videoklipov, Európska cena za krajinu a Paneurópska sieť informačných stredísk prírodného dedičstva. Tieto podujatia organizuje stredisko Rady Európy NATUROPA a na Slovensku rezort životného prostredia.

Súťaže boli vyhlásené v septembri 1999 a ukončenie sa predpokladá v máji 2000, obe sú určené pre profesionálov i amatérov. Do súťaže fotografií každý autor môže zaslať najviac 3 snímky 13 x 18 cm. Na videonájmách nesmie byť hovorený text, len hudba alebo iný zvukový záznam a na záver heslo "Európa, naše spoločné dedičstvo". Presné pokyny pre obe súťaže budú v krátkom čase k dispozícii na adrese (www stránke) strediska NATUROPA.

Paneurópska sieť informačných stredísk prírodného dedičstva by mala navzájom prepojiť prírodovedné múzeá, botanické a zoológické záhrady, informačné strediská ochrany prírody, vzdelávacie inštitúcie, vládne i mimovládne medzinárodné organizácie, nadácie, banky a podnikateľskú sféru podporujúcu ochranu prírody, výskum a vzdelávanie verejnosti a zvyšovanie environmentálneho povedomia. Cieľom vytvorenia takejto siete je výmena informácií a skúseností na medzinárodnej i národnej úrovni. Do septembra 2000 by mal byť hotový projekt "siete" a pripravená medzinárodná konferencia.

Európska cena za krajinu bude udelená na jeseň 2000 v 3 kategóriách – 1. účasť verejnosti, výchova, zvyšovanie povedomia; 2. vedecké a iné odborné činnosti a 3. ochrana, manažment, plánovanie. O udelenie ceny sa môžu uchádzať vládne i mi-

movládne organizácie a samosprávy, ktoré dosiahli mimoriadne výsledky v činnostiach podľa uvedených kategórií. Termínom zaslania prihlášok do Štrasburgu je máj 2000. Rovnako ako pri predchádzajúcich projektoch sa očakáva selekcia na národnej úrovni s tým, že každý štát vyberie najlepší projekt mimovládnej organizácie a samosprávy. Záujemcom môžeme poskytnúť informácie o tom, čo má prihláška obsahovať, nájdete ich aj na internetových stránkach Rady Európy.

V národnom programe kampane sa za oblasť "prírodného dedičstva" o zaradenie medzi medzinárodné podujatia uchádzajú 4 podujatia – 6. ročník Envirofilmu (máj 2000), 8. trienále súťažnej výstavy plagátov s problematikou ochrany prírody a životného prostredia Ekoplagát '99 (november 1999), Kultúrne krajiny: hmotná realita alebo výtvor spoločnosti? (5. medzinárodná konferencia z cyklu Kultúra a životné prostredie) a Prírodné bohatstvo a kultúrne dedičstvo (cyklus odborných seminárov v regiónoch Slovenska).

Záujemcovia môžu stále zasielať svoje návrhy a prihlášky, a preto aj čitateľov Životného prostredia pozývame k účasti na kampani Rady Európy.

Bližšie informácie možno získať na internetovej stránke Rady Európy ([www: culture.coe.fr](http://www.culture.coe.fr)), je tam kalendár podujatí, zoznam projektov, zoznam národných výborov na prípravu kampane; logo a slogan kampane; dostanete sa na ňu aj cez internetovú stránku Informačného a dokumentačného strediska Rady Európy pre ochranu prírody NATUROPA (www.nature.coe.int). Na stredisko NATUROPA sa môžete obrátiť faxom 00333 88 41 27 15, telefonicky 41 22 64 alebo písomne – NATUROPA, Council of Europe, 670 75 Strasbourg – Cedex, France.

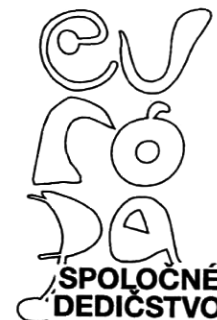
Na internetovej stránke Ministerstva kultúry SR www.snm.sk/esd možno nájsť najmä základné

údaje o kampani, zoznam členov Výboru pre kampani a iných organizácií, program hlavných podujatí, zoznam medzinárodných podujatí Rady Európy, podrobný zoznam podujatí, ktorý je zverejňovaný podľa aktuálnych mesiacov a pod. Najaktuálnejšie informácie poskytnie Ing. arch. Jaroslav Liptay, tajomník Výboru pre kampani Európa, spoločné dedičstvo (vedúci oddelenia pamiatkového fondu Ministerstva kultúry SR, Dobrovičova 12, 813 31 Bratislava, tel. 07 5926 6468, fax 5926 6475).

Na odbore ochrany prírody a krajiny MŽP SR poskytnie informácie Zuzana Juríková, tel. 5956 2211,

fax: 5956 2031, e-mail: jurickova.zuzana@flora.lifeenv.gov.k

Jana Zacharová
Jaroslav Liptay

O vývoji kultúrnej krajiny na Slovensku

V rámci akcie Rakúsko-Slovensko sa uskutočnil v dňoch 16.–20. mája 1999 v poradí už druhý bilaterálny seminár **O vývoji kultúrnej krajiny**, tentoraz na Slovensku (o prvom sme písali v čísle 5/1998). Je pokračovaním spolupráce krajinných ekologov, ktorí sa v rámci štúdia krajiny zaoberajú aj jej kultúrnohistorickými a priestorovými aspektmi. Projekt spolupráce rakúskych a slovenských odborníkov otvoril minuloročný bilaterálny seminár, zameraný na vývoj kultúrnej krajiny v oblasti východného Rakúska (v rámci riešenia štyroch výskumných projektov venovaných genéze kultúrnej krajiny, ochrane a manažmentu rozptýlenej zelene, reintrodukcii medveďa hnedého a revitalizácii háld v ťažobných oblastiach východných Álp). Odborné semináre boli zorganizované v rámci spolupráce Ústavu krajinej ekológie SAV, Oddelenia vegetačnej ekológie a Videnskej univerzity, Oddelenia výskumu a ochrany prírody. Ich cieľom bola výmena skúseností, ve-

decká diskusia zameraná na porovnanie podobných projektov a metodického spracovania modelových území, ako aj príprava spolupráce krajinných ekologov v karpatskom regióne. V rámci druhého bilaterálneho seminára sa účastníci oboznámili s kultúrnou krajinou Slovenských Karpát. Pracovníci ÚKE SAV predstavili rakúskym kolegom ukážky výskumu a manažmentu prírodnej a historickej sídelnej krajiny v Nitrianskom, Banskobystrickom, Podtatranskom a Spišsko-Gemerskom regióne. Vidiecka krajina horských oblastí Slovenska bola vytvorená hlavne v procese dosídľovania Slovenska početnými vlnami kolonizácií v 13.–18. storočí. Úrodnejšie oblasti nížin a širších kotlín boli už vtedy pomerne intenzívne poľnohospodársky využívané, so sieťou dedín a miest, ktoré boli centrom rozvoja obchodu a remesiel, neskôr priemyslu. Aj horské oblasti, bohaté na ložiská zlata a medi, znamenávali už v tom období vrchol svojho rozvoja.